

Петрова Н.М.
студентка II курсу, спеціальність «Психологія»,
Мукачівський державний університет
Корнієнко І.О.
доктор психологічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ РОБОТИ ВЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ХВОРОБЛИВИМИ ДІТЬМИ

У статті теоретично обґрунтовано зміст поняття «хворобливі діти», емпірично встановлено рівень психологічної готовності вчителів початкових класів до взаємодії з хворобливими учнями, запропоновано програму розвитку готовності до роботи з хворобливими дітьми.

Ключові слова: хворобливі учні, соматична ослабленість, психологічна готовність, компоненти психологічної готовності.

Дослідники зазначають, що часті хвороби учнів шкіл, в наслідок яких – пропуски занять є важливим чинником виникнення труднощів у навчанні, а також емоційного неблагополуччя дітей у школі (М.І. Буянов, Б.В. Воронков) [2,3]. Також ймовірні й особистісні зміни: зниження самооцінки, мотивації, збільшення рівня тривожності та невпевненості у собі (Н.П. Бадьїна, Г.О. Арїна, М.О. Коваленко, А.А. Міхеєва, Л.В. Долинська) [1,4,5]. Вивчення психологічних особливостей хворобливих дітей молодшого шкільного віку та їх врахування в навчально-виховному процесі є вкрай важливим. Безпосередньо це завдання вирішує саме вчитель, й від його кваліфікації залежить не скільки успішною буде адаптація хворобливої дитини.

Однак, часто вчителі не готові працювати з хворобливими дітьми й взаємодіяти з батьками, адже не розуміють проблем, що виникають у таких дітей, не можуть надати їм належної психолого-педагогічної підтримки і допомоги. Часто трапляється так, що сам учитель стає негативним фактором впливу, коли ставиться до дитини як такої, що не бажає ходити в школу, не докладає достатньо зусиль для успішного навчання тощо [1-5].

Аналіз літератури дозволяє стверджувати, що психологічна підготовка вчителів до взаємодії з хворобливими учнями не досліджена достатньою мірою, особливості роботи з дітьми, які вимагають додаткової уваги і відповідного інструментарію педагогічного впливу не досліджено у достатній мірі.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває процес підвищення кваліфікації вчителів, в ході якого можливою є психологічна підготовка до взаємодії з хворобливими учнями.

Мета статті полягає у вивченні змісту психологічної підготовки вчителів до взаємодії з хворобливими учнями та апробація навчальної програми підвищення готовності до роботи з хворобливими дітьми. Для дослідження було використано психодіагностичні методи, які використовувалися для дослідження основних тенденцій і проблем психологічної підготовки вчителів до взаємодії з хворобливими учнями, зокрема: опитувальник визначення психологічної готовності вчителів початкових класів до взаємодії з хворобливими учнями (С.А. Світич), [6-7] «Структура спрямованості педагога» В.А. Семиченко. Емпіричним дослідженням було охоплено 68 вчителів початкових класів, які працюють у школах м. Мукачева № 1, 4, 10, 11. У формульованому експерименті брали участь 22 учителя початкових класів школи №11.

У проведенні дослідження ми намагалися виявити рівні готовності педагогів до взаємодії з хворобливими учнями, оцінити рівні сформованості компонентів готовності.

Для виявлення загальних тенденцій в проблемі готовності вчителів до взаємодії з хворобливими учнями нами спочатку була проведена попередня діагностика (пілотажне дослідження). У завдання дослідження на даному етапі входило виявлення загальних тенденцій у ставленні педагогів до хворобливих дітей.

В результаті проведеного дослідження нами зроблено наступні висновки:

- жоден із вчителів, що брали участь в дослідженні, не має високого рівня психологічної готовності до взаємодії з хворобливими учнями – 47%, 18% вчителів мають оптимальний рівень, більшість педагогів, 10% мають достатній рівень готовності, 25% – допустимий рівень готовності;

- 42% педагогів продемонстрували небажання/невміння ефективно взаємодіяти з учнями цієї категорії;

- 10% досліджуваних вчителів мають високий рівень розвитку емпатійних здібностей, 30% педагогів мають середній рівень емпатії, більшість, 60% – мають знижений рівень емпатії.

Недостатній рівень психологічної готовності до роботи з хворобливими дітьми може пояснюватися наступними причинами:

- недостатньою психологічною підготовкою вчителів початкових класів;
- відсутністю у педагогів розуміння проблеми соматичної ослабленості;
- не вміння педагогів визначати соціально-психологічні особливості хворобливих дітей та будувати навчально-виховний процес;

- відсутністю методичних розробок щодо змісту психологічної підготовки педагогів до взаємодії з хворобливими учнями.

Вважаючи, що система психологічної підготовки не забезпечує належного рівня готовності до взаємодії з хворобливими учнями, нами була підготовлена і апробована програма розвитку готовності роботи з хворобливими дітьми у форматі соціально-психологічного тренінгу.

Програма була спрямована на розвиток мотивації до взаємодії з хворобливими учнями; формування теоретичних знань та розширення уявлень про особливості хворобливих дітей, про труднощі дітей та батьків, які можуть виникати під час навчання у школі; тренування практичних вмінь та навичок ефективної взаємодії з хворобливими учнями.

В результаті застосування програми нами зафіксовано підвищення готовності до роботи з хворобливими учнями у середньому на 30%.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективними надалі можуть вважатися дослідження ефективності психологічної підготовки студентів ВНЗ педагогічних спеціальностей до взаємодії з хворобливими учнями, дослідження психологічних проблем хворобливих дітей у підлітковому і юнацькому віці; дослідження гендерного аспекту роботи з хворобливими учнями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арина Г.А. Часто болеющие дети. Как же они? / Г.А. Арина, Н.А. Коваленко // Школа здоровья, 1995. – № 3. – С. 116-124.
2. Буянов М.И. В кабинете детского психиатра / М.И. Буянов. – К. : Здоровье, 1990. – 224с.
3. Воронков Б.В. Острые аффективные реакции и нарушения поведения / Б.В. Воронков // Особенности психических отклонений у подростков. – СПб, 1993. – С. 22-31.
4. Долинська Л.В. Проблеми підготовки вчителя-предметника в світлі поглядів Д.Ф. Ніколенка / Л.В. Долинська // Психологія. Збірник наукових праць. – К. – 1999. – № 4. – С. 84-91.
5. Долинська Л.В. Розвиток комунікативних умінь у майбутніх вчителів початкових класів / Л.В. Долинська // Тези Міжнарод. наук. костюківських читань. Актуальні проблеми психології. – НДУ психології України. – К., 1992. –Т. 1. – С.156-157.
6. Світич С.А. Особливості емоційно-особистісної сфери соматично ослаблених учнів початкових класів / С.А. Світич // Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології

імені Г.С. Костюка Національної АПН України / За ред. С.Д. Максименка.– К., 2012. – Т. XIV, част. 2. – С. 324–331.

7. Світич С.А. Результати психологічного дослідження готовності вчителів початкової школи до роботи з соматично ослабленими школярами / С.А. Світич // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – № 37 (61). – С. 112–116.

The theoretical analysis of the "ailing children" concept has been given in the article. The level of psychological readiness of primary school teachers for interaction with ailing pupils has been empirically determined. The developmental program of readiness to work with ailing children has been proposed.

Key words: ailing students, somatic weakening, psychological readiness, components of psychological readiness.

УДК 81'37'38:82Шекспір(045)

Радик В.В.

**студентка II курсу магістратури,
напрямок підготовки «Середня освіта
(Мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет**

Розман І.І.

**кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет**

СИНТАКСИЧНІ СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ У ТВОРАХ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА

У статті розглянуто використання відомим англійським митцем 16 століття – Вільямом Шекспіром синтаксичних стилістичних засобів та прийомів у його драматичних та поетичних творах. Проаналізовано особливості використання драматургом стилістичних прийомів. Наведено приклади застосування ним цих художніх засобів та описано ефект, який вони створюють.

Ключові слова: метафора, асиндетон, оксюморон, порівняння, риторичне питання, анафора.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>